

מאזנים ולא מצאתי קל מסובין וקל מסובין חתן הדר בבית חמיו". ובטעם האיסור פירש רש"י כאן: "שמא יכשל בה, שסתם חמותה אוהבת את חתנה, דאמר מר¹⁴³ הוי זהיר באשתך מחתנה הראשון". וברשב"ם¹⁴⁴ כתב: "כדאמרי בפסחים הוי זהיר באשתך מחתנה הראשון אמרי לה משום חשד¹⁴⁵ ואמרי לה משום ממון¹⁴⁶ ואיתא להא ואיתא לה¹⁴⁷, ומיהו הוא הדין לכל החתנים¹⁴⁸, אלא שמן הראשון צריך לזהר חמיו יותר¹⁴⁹. אבל יש מן הראשונים שדחו פירוש זה, דאם כן היה לו לומר "בי חמותיה" ולא "בי חמוה"¹⁵⁰, דהרי לפי פירוש זה אם אין לו חמות מותר¹⁵¹. והם פירשו דמיירי בארוס¹⁵², והאיסור משום שמא יבא על ארוסתו בבית חמיו¹⁵³. וברמב"ם¹⁵⁴ כתב: "ואכסנאי אסור בתשמיש המטה עד שיחזור לביתו, וכן אסור חכמים על האיש שידור בבית חמיו שזו עזות פנים היא, ולא יכנס עמו למרחץ". ויש שכתב, שנראה

שהוא מפרש אפילו בנשואה¹⁵⁵. ובטעמו יש שכתב, שעצם הדירה בבית חמיו יש בה פריצות, דומה לכניסה עמו למרחץ¹⁵⁶. ולא הזכיר הרמב"ם בזה מכת מרדות¹⁵⁷, ויש שכתב דהיינו לפי שלא הזכירו מכת מרדות בבבא בתרא שם¹⁵⁸.

יש שהקשה, דבגמרא להלן¹⁵⁹ אמר רב אשי דאף על פי שמלקין על הייחוד מכל מקום אין מלקין על ייחוד של אשת איש כדי שלא להוציא לעז על בניה, ואם כן היאך מלקין כאן, הא מוציא לעז על בניה של חמותו¹⁶⁰. ותירץ, דרב אשי סובר כנהרדעי כאן שאין מלקין¹⁶¹.

דדייר אין חליף לא, והא ההוא חתנא דחליף אבבא דבי חמוה ונגדיה רב ששת, ההוא מידם הות דיימא חמתיה מיניה. יש שהקשה, כיון דהיה חשד, גם בלא חליף אבבא יש להלקותו, שהרי אמר רב¹⁶² מלקין על לא טובה השמועה. ותירץ, דהיינו דוקא בקול שלא פסק¹⁶³,

שם בהגה"ה בכמה דפוסים, דבגמ' לא קאמר האי טעמא דעזות פנים, וכן גם בסמ"ג עצמו בעשין מ"ח [דשם כתב כרש"י כאן]. 157 אע"ג דבשאר הדברים פסק שמכים אותו ודלא כנהרדעי. תוס' ר"י הזקן, מרכבת המשנה הל' איס"ב שם, משנה למלך הל' אישות פ"ג הכ"ב. 158 מגיד משנה הל' איס"ב שם. וכ"כ המהרש"ל בביאורו לסמ"ג לאוין קכ"ו, וכתב דמדלא הביאה הגמ' בב"ב הא דפסחים רק הא דבן סירא שכולו אמור דרך מוסר, משמע דהטעם משום עזות ודרך מוסר, ולא משום זנות. וע"ע בשו"ת מהרש"ל סי' כ"ה, שכתב שהרמב"ם פסק כנהרדעי וס"ל דלא פליגי נהרדעי על הדינים הראשונים שהוזכרו כאן, כמש"כ להלן הערה 175. 159 פא, א. 160 המקנה. [ולפי הפירושים דלעיל 153 156 לא קשה]. וכתב המקנה, דאין לומר דהטעם דמלקים הוא משום שאין בזה כל כך חשש לעז של זנות רק פריצותא, דאם כן מה קושית הגמרא בסמוך "דדייר אין דחליף לא", הא יש לומר דנקט דייר לרבותא דגם בזה לא חוששים ללעז. 161 המקנה, ע"ש. וכ"כ בקונטרס אחרון סוף סי' כ"ו, והוסיף עוד תירוצו, די"ל דדר חמור מיוחד, כמש"כ לעיל הערה 149. וכע"ז תירץ בשו"ת מהרי"א (יהודה יעלה) ח"ב סי' פ"ט, די"ל דחמותו חמורה יותר מחמת הא דלעיל 143, ע"ש. וראה עוד בהמקנה כאן ובקו"א שם לענין אם יש לחלק לענין לעז בין מלקות שלו למלקות שלה. וראה עוד תירוצים בארץ צבי ותאומי צביה אהע"ז סי' כ"ב סק"ז, יהודה יעלה שם, אהבת ציון, וחי' ר' עזריאל (נדפס גם בשו"ת רבי עזריאל אהע"ז סי' כ"ה). 162 להלן פא, א. 163 כמש"כ ברמב"ם הל' סנהדרין פכ"ד ה"ה. וראה גם בריטב"א להלן שם: "ויש רגלים בדבר או קלא

143 פסחים ק"ג, א 144 ב"ב שם. 145 בגמ' פסחים שם: "משום ערוה". 146 שמבזכת לו ממנו. רש"י ורשב"ם פסחים שם. 147 עכ"ד הגמ' בפסחים שם, 148 אבל במאירי יבמות נב, א כתב: "וחתן ראשון הדר בבית חמיו". 149 וע"ע בהמקנה בקונטרס אחרון סוף סי' כ"ו, דכיון דדר שם תמיד לא מהני ההיתרים של בעלה בעיר ואשתו משמרתו לענין יחוד. 150 גמוקי יוסף בשם הרמ"ה, תוס' ר"י הזקן סוף ד"ה נהרדעי. 151 תוס' ר"י הזקן שם. 152 תוספות ר"י הזקן ד"ה חתנא, בשם אית דמפרשי. וכן מוכח בנמוק"י בשם הרמ"ה. וגם בשיטה לא נודע למי כתב דמיירי בארוס, וכתב דהא דב"ב מיירי בנשואה, וליכא אלא חוצפא [אבל לא מלקות]. וראה בירושלמי פ"ג סוף ה"ח: "מר עוקבא בשם שמואל אמר תלת, המקדש בלא שידוכין לוקה, והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה, והמבזה שליח בית דין לוקה", ובשדה יהושע על הירושלמי שם הקשה הא אפילו כלה בלא ברכה אסורה על בעלה כנדה [כמש"כ רש"י כתובות ז, ב בשם ברייתא דמסכת כלה, וא"כ למ"ל בבית חמיו, הא גם בביתו אסור לבא עליה], ותירץ שהכוונה שדר עם חמיו וחיישינן שמא יזדווג עם ארוסתו והרי הוא כאילו בא עליה. 153 גמוק"י בשם הרמ"ה. ובתוס' ר"י הזקן כתב "משום פריצותא", וביאר בשו"ת שבט הלוי ח"ד סי' קס"ו דהיינו שמתיוחד עם ארוסתו. 154 הל' איסורי ביאה פכ"א הט"ו, וכ"כ בסמ"ג לאוין קכ"ו. 155 תוס' ר"י הזקן ד"ה נהרדעי. 156 שבט הלוי שם. וע"ע בחי' ר' עזריאל (נדפס גם בשו"ת רבי עזריאל אהע"ז סי' כ"ה), שפירש טעם הרמב"ם משום חשד, והיינו "עזות פנים" דנקט, ומיושבת הקושיא שנדפסה בסמ"ג